

22 Ιανουαρίου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,
ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ,

Αιτητής,

v.

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ (ΑΡ. 1),

Καθ' ων η αίτηση.

(Εκλογική Αίτηση Αρ. 1/95)

5 Πολιτική Δικονομία — Επανάνοιγμα υπόθεσης μετά το πέρας της ακρόασης και πριν την έκδοση απόφασης — Αποκλείεται, δεν προβλέπεται ούτε από δικονομικούς θεσμούς ούτε από τις Συμφυείς Εξουσίες του Δικαστηρίου, πλην της περίπτωσης που προέκυψαν νέα γεγονότα εν τω μεταξύ.

10 Συμφυείς εξουσίες του Δικαστηρίου — Εξουσία επανανοίγματος υπόθεσης — Επανάνοιγμα υπόθεσης μετά το πέρας της ακρόασης και πριν την έκδοση της απόφασης, δεν περιλαμβάνεται στις Συμφυείς Εξουσίες του Δικαστηρίου.

15 Μετά τη συμπλήρωση της ακρόασης της Εκλογικής Αίτησης, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος εμφανιζόταν για τον Έφορο Αναπληρωματικής Εκλογής, υπέβαλε αίτημα για επανάνοιγμα της υπόθεσης με σκοπό την εκ μέρους του προβολής περαιτέρω επιχειρηματολογίας.

20 Ο δικηγόρος που επιχειρηματολόγησε υπέρ του αιτήματος του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ανέφερε ότι οι θεσμοί δεν παρέχουν έρεισμα στο αίτημα, επικαλέστηκε όμως τις Συμφυείς Εξουσίες του Δικαστηρίου όπως δοθεί η ευκαιρία στο Γενικό Εισαγγελέα είτε ως δικηγόρο του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής είτε υπό την ιδιότητα του φίλου του Δικαστηρίου να αγορεύσει υπέρ των θέσεών του και κυρίως σε σχέση με τη δεσμευτικότητα προηγούμενων αποφάσεων του Δικαστηρίου.

25

Ο δικηγόρος του αιτητή στην κυρίως Αίτηση αντέταξε, ότι ούτε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ούτε οποιοσδήποτε άλλος μπορεί να εμφανιστεί στην ίδια διαδικασία ως δικηγόρος διάδικου και ταυτοχρόνως ως φίλος του Δικαστηρίου.

5

Αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία, διαφωνούντων των Δικαστών Αρτεμίδα και Νικολαΐδη ότι η Αίτηση θα έπρεπε να απορριφθεί. Ο Δικαστής Νικολάου, απέρριψε την Αίτηση για διαφορετικούς λόγους.

Αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία, ότι:

10

- (1) Ο ισχύων διαδικαστικός κανονισμός, ο περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Εκλογικοί Αιτήσεις) Διαδικαστικός Κανονισμός του 1981 και οι δυνάμει του Κ. 25 ενσωματούμενοι Θεσμοί της Πολιτικής Δικονομίας, δεν παρέχουν δικαίωμα σε οποιοδήποτε διάδικο να ακουστεί μετά τη συμπλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας ή να ζητήσει επανάνοιγμα της ακρόασης της υπόθεσης. 15
- (2) Η ανάμειξη του Γενικού Εισαγγελέα στη διαφορά ως δικηγόρου για τον Έφορο Αναπληρωματικής Εκλογής αποτελεί κώλυμα να εμφανιστεί ως φίλος του Δικαστηρίου. 20
- (3) Η σπουδαιότητα του κρινόμενου ζητήματος και η σπουδαιότητα της υπόθεσης δεν αποτελούν παράγοντες οι οποίοι διαφοροποιούν τους κανόνες της διαδικασίας ούτε μετατοπίζουν τις παραμέτρους της αντιδικίας. 25
- (4) Η εξουσία του Δικαστηρίου να ρυθμίζει τη διαδικασία ενώπιόν του, αναγόμενη στις Συμφυείς Εξουσίες του, δεν αποτελεί μέσο ούτε παρέχει ευχέρεια απόκλισης ή παράκαμψης των δικονομικών κανόνων. 30
- (5) Το επανάνοιγμα υπόθεσης στην οποία η απόφαση έχει επιφυλαχθεί, μπορεί να διαταχθεί μόνον εφόσον το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι αυτό επιβάλλει το συμφέρον της δικαιοσύνης λόγω γεγονότων τα οποία προέκυψαν μετά την επιφύλαξη της απόφασης. 35
- (6) Στην υπό κρίση περίπτωση τα επίδικα θέματα προσδιορίστηκαν εξ' αρχής με μεγάλη ακρίβεια και το αίτημα για επανάνοιγμα δεν συναρτάται με οποιαδήποτε νέα γεγονότα, αλλά με την επιθυμία ενός των διαδίκων να προσβάλει περαιτέρω επιχειρήματα υπέρ των θέσεών του, αίτημα που δεν μπορεί να γίνει δεκτό. 40

5 Ο Αρτεμίδης, Δ., με δική του ξεχωριστή απόφαση, αποφάνθηκε ότι στη σφαίρα του δημοσίου δικαίου, το Ανώτατο Δικαστήριο διατηρεί πάντοτε την ευχέρεια συζήτησης της υπόθεσης μέχρις ότου το ίδιο κρίνει ότι ολοκληρώθηκε η έρευνά του, έστω και αν η απόφαση έχει στο μεταξύ επιφυλαχθεί, ως εκ τούτου αποδέχτηκε την Αίτηση.

10 Ο Νικολαΐδης, Δ., με δική του ξεχωριστή απόφαση, αποφάνθηκε ότι ο Γενικός Εισαγγελέας θα μπορούσε να ακουστεί επιχειρηματολογώντας περαιτέρω ως δικηγόρος του ενός των διαδίκων, του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής. Ανέφερε, ότι στην υπό εκδίκαση Αίτηση δεν έγινε εξαντλητική επιχειρηματολογία επί του θέματος και δεν ήταν η κατάλληλη περίπτωση να διαμορφώσει τελική γνώμη. Πέραν τούτου, πρόσθεσε, το Δικαστήριο θα μπορούσε να επιτρέψει επανάνοιγμα της υπόθεσης και να ακούσει περαιτέρω επιχειρηματολογία με βάση τη
15 Συμφυή του Εξουσία με σκοπό την εξυπηρέτηση της δικαιοσύνης διά της εξέτασης πτυχών της υπόθεσης που δεν αναπτύχθηκαν κατά τη διαδικασία και λήψη απόφασης επί θεμάτων απομένων του πολιτικού συστήματος.

20 Ο Νικολάου, Δ., αποφάσισε ότι δεν υπάρχει διαδικαστικός κανονισμός που να επιτρέπει το επανάνοιγμα της υπόθεσης, αλλά το Δικαστήριο έχει σύμφυτη προς τούτο εξουσία, ασκούμενη μόνο για το συμφέρον της δικαιοσύνης ενόψει γεγονότων που προέκυψαν μετά την επιφύλαξη της απόφασης. Επειδή όμως δεν συνέτρεξαν νέα γεγονότα,
25 απέρριψε την Αίτηση.

Η αίτηση απορρίφθηκε κατά πλειοψηφία.

30 *Αναφερόμενες υποθέσεις:*

Angelides v. Peta and Others (1988) 1 C.L.R. 173,

35 *Μαυρογένης ν. Βουλής των Αντιπροσώπων και Άλλων (Αφ. 2) (1995) 1 Α.Α.Δ. 1034,*

Theodosiadou and Others v. Republic (1985) 3 C.L.R. 178,

40 *Reece v. "ΕΣΤΙΑ" Ανώνυμος Ασφαλιστική και Αντασφαλιστική Εταιρεία (1990) 1 Α.Α.Δ. 695,*

Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορά 4/90, ημερ. 16.11.90,

<i>Bremer Vulkan v. South India Shipping [1981] 1 All E.R. 289,</i>	
<i>Corby DC v. Holst and Co. Ltd [1985] 1 All E.R. 321,</i>	
Αρχιεπίσκοπος Κύπρου (Αρ. 2), (1993) 1 Α.Α.Δ. 248,	5
Περέλλα Τζεννάρο (Αρ. 1), (1995) 1 Α.Α.Δ. 356,	
<i>Abse v. Smith [1986] 1 All E.R. 350,</i>	10
Δημοκρατία ν. Ηρακλέους (Αρ.1) (1994) 2 Α.Α.Δ. 213,	
Δημοκρατία ν. Σαμψών (1991) 1 Α.Α.Δ. 848,	
Παπαϊωάννου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας (1991) 3 Α.Α.Δ. 659,	15
Ορφανίδης κ.ά. ν. Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 416/88, 445/88, ημερομ. 14.2.1992,	
Συμεωνίδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας (Αρ.1), (1993) 3 Α.Α.Δ. 165,	20
<i>Payiatis v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1239,</i>	
Αγγελίδης ν. Πέτα κ.ά. (1988) 1 Α.Α.Δ. 173.	25
Εκλογική Αίτηση 1/95.	
Αίτημα από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος εμφανίσθηκε για τον Έφορο Αναπληρωματικής Εκλογής, για επανόνομα της υπόθεσης μετά τη συμπλήρωση της ακρόασης της Εκλογικής αίτησης.	30
Α. Μαρκίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, μαζί με τον Π. Πολυβίου και τη Γ. Φράγκου (κα), Ανώτερη Δικηγόρο της Δημοκρατίας, για τον Αιτητή στην αίτηση ημερομηνίας 18/12/95.	35
Χρ. Κληρίδης μαζί με τον Ν. Πιριλλίδη, για τον Αιτητή στην κυρίως αίτηση.	
Ε. Ευσταθίου, για τους Καθ' ων η αίτηση 1.	40
Ν. Ιωάννου (κα) για Γ. Αγαπίου, για τον Καθ' ου η αίτηση 3.	
Π. Δημητρίου, για τους Καθ' ων η αίτηση 4.	

Καμιά εμφάνιση για τους Καθ' ων η αίτηση 5.

Γ. Μαυρογένης, Αιτητής, παρών.

5 Χρ. Κατσαμπάς, Καθ' ου η Αίτηση 3, παρών.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Με την απόφαση που θα εκδώσω συμφωνούν οι Δικαστές Δημητριάδης, Παπαδόπουλος, Χατζητσαγγάρης, Νικήτας, Αρτέμης, Κωνσταντινίδης.

10

ΠΙΚΗΣ, Π.: Η Εκλογική Αίτηση καταχωρίστηκε στις 27 Φεβρουαρίου, 1995. Το θέμα το οποίο τίθεται προς εξέταση, το επίδικο θέμα, είναι η εγκυρότητα της εκλογής του κ. Χρ. Κατσαμπά στο αξίωμα του Βουλευτή. Προσβάλλεται, με την αίτηση, η απόφαση του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, του καθ' ου η αίτηση 2. Η αίτηση βασίζεται στις διατάξεις του Άρθρου 66.2 του Συντάγματος, οι οποίες, όπως ισχυρίζεται ο αιτητής και όπως διατυπώνονται στην αίτησή του, παραβιάζονται από τις διατάξεις του περί Πληρώσεως Κενωθείσης Βουλευτικής Έδρας Νόμου του 1986, (Ν. 95/86), που αποτέλεσε το βάθρο στο οποίο στηρίχθηκε η απόφαση του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής.

15

20

Οι διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου που διέπουν τη διεξαγωγή Αναπληρωματικής Εκλογής Βουλευτή κρίθηκαν συνταγματικές στην απόφαση *Angelides v. Peta and Others* (1988) 1 C.L.R. 173 (απόφαση πλειοψηφίας).

25

Το Δικαστήριο κλήθηκε να επανεξετάσει το λόγο της απόφασης *Angelides*, να αποκλίνει από αυτό και όπως αποκηρύξει το νόμο ως αντισυνταγματικό, για τους λόγους που εκτίθενται στην απόφαση της μειοψηφίας στην ίδια υπόθεση.

30

Προσδιορίστηκε, επομένως, εξ' αρχής, με σαφήνεια, το σημείο αντιδικίας μεταξύ του αιτητή και του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής.

35

Συνενώθηκαν στην ίδια αίτηση ως διάδικοι η Βουλή των Αντιπροσώπων, ο Δημοκρατικός Συναγεαγμένος, στην κοινοβουλευτική ομάδα του οποίου προέκυψε η κενωθείσα έδρα η οποία πληρώθηκε με την απόφαση η οποία προσβάλλεται, καθώς και το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Η αίτηση στρέφεται, επίσης, εναντίον του κ. Χρ. Κατσαμπά, η εκλογή του οποίου στο βουλευτικό αξίωμα, βάσει της απόφασης του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, προσβάλλεται ως άκυρη.

40

Εμφανίστηκαν και έλαβαν μέρος στη διαδικασία όλοι οι διάδικοι εναντίον των οποίων στρέφεται η αίτηση (καθ' ων η αίτηση), εκτός από το Κόμμα των Φιλελευθέρων.

Οι καθ' ων η αίτηση υπέβαλαν ένσταση στο αίτημα για ακύρωση της εκλογής του κ. Κατσαμπά. 5

Όπως και η αίτηση, έτσι και οι ενστάσεις που υποβλήθηκαν επικεντρώθηκαν στο ουσιαστικό ζήτημα το οποίο εγείρεται με την αίτηση, που έγκειται στη συνταγματικότητα του Ν. 95/86, σε συσχέτισμό με την απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Angelides v. Peta and Others*, (ανωτέρω). Και η ακρόαση της αίτησης επικεντρώθηκε στα ίδια σημεία. 10

Η ακρόαση ολοκληρώθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου, 1995. Η απόφαση του Δικαστηρίου επιφυλάχθηκε. 15

Στις 19 Σεπτεμβρίου, 1995, υποβλήθηκε αίτηση από τρεις Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος, οι οποίοι αναδείχθηκαν στο βουλευτικό αξίωμα σε προηγούμενο στάδιο με αναπληρωματική εκλογή, βάσει του Ν. 95/86, για την αναγνώριση ή παροχή δικαιώματος παρέμβασης στη διαδικασία. Ο επηρεασμός της βουλευτικής τους ιδιότητας από το αποτέλεσμα της παρούσας εκλογικής αίτησης αποτέλεσε το βάθρο στο οποίο στηρίχθηκε το αίτημά τους. 20

Μεταγενέστερα, στις 5 Οκτωβρίου, 1995, υποβλήθηκε όμοιο αίτημα, όπως εκείνο της 19ης Σεπτεμβρίου, 1995, από τρεις Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού, οι οποίοι, επίσης, αναδείχθηκαν στο βουλευτικό αξίωμα σε αναπληρωματική εκλογή, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπει ο Ν. 95/86. 25

Στις 4 Οκτωβρίου, 1995, ημερομηνία πρώτης αναφοράς ενώπιον του Δικαστηρίου της αίτησης των τριών Βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος, ο Γενικός Εισαγγελέας υπέβαλε αίτημα όπως ακουστεί και αναπτύξει την επιχειρηματολογία του σε σχέση με τα επίδικα θέματα, υπό την ιδιότητα του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Προς υποστήριξη του αιτήματος, επικαλέστηκε το προνόμιο, όπως το χαρακτήρισε, που παρέχει στο Γενικό Εισαγγελέα το Άρθρο 112.3 του Συντάγματος. Το δικαίωμα αυτό, όπως υποστήριξε, και η άσκησή του, δεν περιορίζεται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. 30

Μετά από παρατήρηση του Δικαστηρίου, ότι αν γινόταν δεκτό το αίτημα των τριών Βουλευτών της 19ης Σεπτεμβρίου, 1995, θα 40

παρεχόταν και στο Γενικό Εισαγγελέα, ως δικηγόρο του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, η ευκαιρία να αναπτύξει την πρόσθετη επιχειρηματολογία την οποία ήθελε να θέσει ενώπιον του δικαστηρίου, ο Γενικός Εισαγγελέας συμφώνησε ότι δεν υφίστατο σ' εκείνο το στάδιο λόγος για προώθηση του αιτήματός του.

Οι δύο αιτήσεις των έξι Βουλευτών απορρίφθηκαν, διαφωνούντος του Δικαστή Αρτεμίδη ως προς την έμβαση της αίτησης των τριών Βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος -(βλ. *Μαυρογένη ν. Βουλής των Αντιπροσώπων και Άλλων (Αρ.2)* (1995) 1 Α.Α.Δ. 1034.

Το αντικείμενο της διαδικασίας, και κατ' επέκταση της απόφασής μας, είναι αποκλειστικά το αίτημα του Γενικού Εισαγγελέα της 18ης Δεκεμβρίου, 1995.

Η αίτηση υποβλήθηκε εξ ονόματος του Γενικού Εισαγγελέα, χωρίς αναφορά στο διάδικο τον οποίο εκπροσωπεί ως δικηγόρος, τον Έφορο Αναπληρωματικής Εκλογής. Η αίτηση στοιχειοθετείται, όπως καθορίζεται στο κείμενό της, στις ακόλουθες συνταγματικές, νομικές και θεσμικές διατάξεις:-

(α) Άρθρο 112.3 του Συντάγματος.

(β) Άρθρο 31 του περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960, (Ν. 14/60).

(γ) Κανονισμό 25 του περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Εκλογικαί Αιτήσεις) Διαδικαστικού Κανονισμού του 1981· και

(δ) "Στις συμφυείς εξουσίες και/ή τη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου."

Κατά την ακρόαση της αίτησης, ο κ. Πολυβίου, ο οποίος ανέπτυξε ενώπιόν μας το αίτημα του Γενικού Εισαγγελέα, πληροφόρησε το Δικαστήριο ότι το Άρθρο 112.3 του Συντάγματος εγκαταλείπεται ως βάση του αιτήματος του Γενικού Εισαγγελέα. Το ίδιο εξυπακούεται και ως προς το Άρθρο 31 του Ν. 14/60, στο οποίο δεν έγινε καμιά αναφορά.

Σύμφωνα με την απόφασή μας της 8ης Δεκεμβρίου, 1995, η υποβολή και ακρόαση εκλογικών αιτήσεων διέπεται από τον περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Εκλογικαί Αιτήσεις) Διαδικαστικό Κανονισμό του 1981, (ο Διαδικαστικός Κανον-

νισμός). Η σχετικότητα του Κ. 25 έγκειται στο ότι ενσωματώνει τους Θεσμούς Πολιτικής Δικονομίας ως μέρος του Διαδικαστικού Κανονισμού, για το διακανονισμό θεμάτων τα οποία δε ρυθμίζονται στο Διαδικαστικό Κανονισμό. Ο ισχύων Διαδικαστικός Κανονισμός, περιλαμβανομένων και των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας, δεν παρέχει δικαίωμα ακρόασης σε οποιοδήποτε διάδικο να ακουστεί μετά τη συμπλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας ή να ζητήσει το επανάνοιγμα της ακρόασης της υπόθεσης. Αντίθετα, η Δ.33, θ.12, των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει ότι, μετά την αποπεράτωση της ακρόασης, ολοκληρώνεται η διαδικασία, οπότεν καθίσταται υποχρέωση του δικαστηρίου η έκδοση απόφασης υπέρ του ενός ή του άλλου διαδίκου.

Η επιφύλαξη της απόφασης του δικαστηρίου δεν αποτελεί θεσμοθετημένο μέτρο, αλλά σύμφυτη εξουσία του δικαστηρίου να αναβάλλει την έκδοση της επιφυλαχθείσας απόφασης, εφόσον δεν είναι έτοιμο να εκφέρει την ετυμηγορία του. Παραμένει, όμως, υποχρέωση του δικαστηρίου να προβεί στην έκδοσή της, μόλις αχθεί σ' αυτή.

Γίνεται κατανοητό, όπως εξήγησε στην αγόρευσή του ο κ. Πολυβίου, ότι οι Θεσμοί δεν παρέχουν έρεισμα στο αίτημα του Γενικού Εισαγγελέα, το οποίο, επομένως, περιορίζεται στις συμφυείς εξουσίες του δικαστηρίου. Επικαλούμενος τις εξουσίες αυτές, ο κ. Πολυβίου ζήτησε την άδεια του Δικαστηρίου όπως δοθεί η ευκαιρία στο Γενικό Εισαγγελέα, είτε ως δικηγόρο του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, μέσω του επανανοίγματος της υπόθεσης, είτε υπό την ιδιότητα του φίλου του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στη *Theodosiadou and Others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 178, να επιχειρηματολογήσει περαιτέρω υπέρ των θέσεών του και κυρίως σε σχέση με τη δεσμευτικότητα προηγούμενων αποφάσεων του δικαστηρίου. (Βλ., επίσης, *Graham Thomas Reece v. "ΕΣΤΙΑ" Ανώνυμος Ασφαλιστική & Αντασφαλιστική Εταιρεία* (1990) 1 Α.Α.Δ. 695· *Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων*, (Αναφορά Αρ. 4/90 - ενδιάμεση απόφαση - 16/11/1990, (Ολομέλειας).)

Αναγνώρισε ο κ. Πολυβίου ότι η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σε σχέση με το επανάνοιγμα επιφυλαχθείσας απόφασης, δεν παρέχει ευθέως έρεισμα στο αίτημα. Δικαιολογείται, όμως, εφόσον πρόκειται για τη σύμφυτη εξουσία του δικαστηρίου, η επέκταση της δυνατότητας επανανοίγματος υπόθεσης στην οποία η απόφαση επιφυλάχθηκε, όπου, όπως στην προκείμενη περίπτωση, εγείρονται σπουδαία πολιτειακά ζητήματα, για τα οποία ο Γενικός

Εισαγγελέας επιθυμεί να αναπτύξει πρόσθετη επιχειρηματολογία. Πρόκειται, ουσιαστικά, όπως συνοψίζονται οι εισηγήσεις του, για θέμα δικονομικής κηφής, για το οποίο δεν μπορεί να ισχύσουν αυστηροί κανόνες.

5

Οι δικηγόροι των άλλων καθ' ων η αίτηση υποστήριξαν το αίτημα.

Ο κ. Κληρίδης υπέβαλε ότι η παράλληλη προβολή των δύο αιτημάτων του Γενικού Εισαγγελέα είναι αντινομική, για το λόγο ότι, ούτε ο Γενικός Εισαγγελέας, ούτε οποιοσδήποτε άλλος μπορεί να εμφανιστεί στην ίδια διαδικασία υπό διπλή ιδιότητα. Η ταύτιση του με ένα από τους διαδίκους και η εκπροσώπησή του στη διαδικασία αποκλείει τη δυνατότητα να εμφανιστεί ως φίλος του δικαστηρίου. Ως προς το επανάνοιγμα της υπόθεσης, υποστήριξε ότι αυτό το οποίο ουσιαστικά επιδιώκεται είναι η επανακρόαση της υπόθεσης και η παροχή δεύτερης ευκαιρίας στο διάδικο τον οποίο εκπροσωπεί ο Γενικός Εισαγγελέας να ακουστεί στην υπόθεση.

20 Αφού εξετάσαμε τα επίδικα θέματα, καταλήγουμε ότι η αίτηση πρέπει να απορριφθεί, για τους λόγους που επεξηγούνται παρακάτω:-

1. Όπως διαπιστώνεται στην απόφασή μας της 8ης Δεκεμβρίου, 1995, η υποβολή και το πλαίσιο της εκδίκασης εκλογικής αίτησης διέπονται από το Διαδικαστικό Κανονισμό. Οι διαδικαστικοί κανονισμοί σ' αυτή, όπως και σ' όλες τις διαδικασίες, θεσμοθετούν τους κανόνες για την άσκηση της δικαστικής εξουσίας. Στην απουσία τους, δε θα υπήρχε σταθερό πλαίσιο άσκησης της δικαστικής λειτουργίας· η άσκησή της θα επαφιόταν στη βούληση των δικαστών που επιλαμβάνονται της κάθε υπόθεσης, με αντίκτυπο την αβεβαιότητα στην πορεία απονομής της δικαιοσύνης. Η τήρηση των δικονομικών κανόνων ενέχει μεγάλη σημασία για την απρόσκοπτη απονομή της δικαιοσύνης.

40 Το αντικείμενο της εκλογικής αίτησης, όπως επισημάναμε στην απόφασή μας της 8ης Δεκεμβρίου, 1995, είναι η εγκυρότητα της εκλογής του κ. Κατσαμπά στο βουλευτικό αξίωμα. Επίκεντρο της αντιδικίας είναι η συνταγματικότητα του Ν. 95/86, κρινόμενου υπό το πρίσμα της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Angelides v. Peta and Others*, (ανωτέρω).

Στο επίμαχο θέμα, οι διάδικοι, περιλαμβανομένου του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, είχαν την ευκαιρία να ακουστούν και ν' αναπτύξουν τις θέσεις τους στο πλαίσιο της δίκης.

5

2. Στην απόφασή μας της 8ης Δεκεμβρίου, 1995, διαπιστώνεται ότι η αποστασιοποίηση προσώπου από την αντιδικία αποτελεί μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την παροχή ευκαιρίας σε τρίτο να ακουστεί ως φίλος του δικαστηρίου (*amicus curiae*). Στην απόφαση *Theodosiadou*, (ανωτέρω), την οποία ο κ. Πολυβίου επικαλέστηκε για στήριξη του αιτήματος να παρασχεθεί η ευκαιρία στο Γενικό Εισαγγελέα ν' ακουστεί ως φίλος του δικαστηρίου, ρητά αναφέρεται ότι η ανάμειξη στη διαφορά αποτελεί και για το Γενικό Εισαγγελέα κώλυμα να εμφανιστεί υπό την ιδιότητα αυτή. Το ακόλουθο απόσπασμα από τη *Theodosiadou* είναι καθοριστικό για τη λύση του ζητήματος - (σελ. 186, 187):-

10

15

“Though the jurisdiction to hear someone other than the parties appears to have been originally confined to disinterested bystanders, an exception was made in the case of the Attorney-General because of his constitutional position explained above. But in the case of the Attorney-General too he must have no direct interest in the immediate outcome of the judicial cause, as may be the case where the rights of the State as a corporate entity are at issue. In that case he can only be heard as a legal representative of the State.”

20

25

Ελληνική μετάφραση:

30

“Παρόλο που η δικαιοδοσία να ακουστεί κάποιος άλλος από τους διαδίκους φαίνεται αρχικά να περιοριζόταν σε μη ενδιαφερομένους τρίτους, γινόταν εξαίρεση στην περίπτωση του Γενικού Εισαγγελέα λόγω της συνταγματικής του θέσης όπως εξηγείται πιο πάνω. Αλλά και στην περίπτωση του Γενικού Εισαγγελέα επίσης αυτός δεν πρέπει να έχει άμεσο ενδιαφέρον στο αποτέλεσμα της δικαστικής υπόθεσης, όπως μπορεί να είναι η περίπτωση όπου τα δικαιώματα της Πολιτείας ως συλλογική οντότητα αποτελούν επίδικα θέματα. Σ' εκείνη την περίπτωση ο Γενικός Εισαγγελέας μπορεί να ακουστεί μόνο ως νομικός εκπρόσωπος της Πολιτείας.”

35

40

Στην προκείμενη περίπτωση, ο Γενικός Εισαγγελέας εκπροσωπεί τον Έφορο Αναπληρωματικής Εκλογής, πολιτειακό όργανο

στο οποίο εναποτίθεται η εξουσία, η άσκηση της οποίας απολήγουσα στην εκλογή του κ. Κατσαμπά στο βουλευτικό αξίωμα αμφισβητείται και αποτελεί το επίδικο θέμα της εκλογικής αίτησης.

5

3. Η σπουδαιότητα του θέματος το οποίο κρίνεται δε μεταβάλλει, όπως υποδεικνύεται στην απόφασή μας της 8ης Δεκεμβρίου, 1995, τους κανόνες της διαδικασίας, ούτε μετατοπίζει τις παραμέτρους της αντιδικίας. Η σοβαρότητα της υπόθεσης δεν αποτελεί παράγοντα ο οποίος διαφοροποιεί την αντιμετώπισή της.

10

Η υποβολή του αιτήματος από το Γενικό Εισαγγελέα δεν τον αποταυτίζει από την ιδιότητά του ως δικηγόρου ενός των διαδίκων - του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, την απόφαση του οποίου υπερασπίζεται. Το γεγονός ότι ο δικηγόρος ενός των διαδίκων είναι ο Γενικός Εισαγγελέας, δε μεταβάλλει τη φύση του αιτήματος ή τις αρχές που διέπουν την άσκηση της εξουσίας μας. Ούτε έγινε τέτοια εισήγηση, πρέπει να διευκρινίσουμε, εκ μέρους του Γενικού Εισαγγελέα. Αν γινόταν, θα προσέκρουε στην αρχή της ισότητας των διαδίκων ενώπιον της Δικαιοσύνης, η οποία κατοχυρώνεται στο Άρθρο 28.1 του Συντάγματος.

15

20

25

4. Οι συμφυείς εξουσίες του δικαστηρίου συναρτώνται με τη διασφάλιση του χαρακτήρα του ως του φορέα απονομής της δικαιοσύνης - (βλ. *Bremer Vulkan v. South India Shipping* [1981] 1 All E.R. 289, 295 (απόφαση του Λόρδου Diplock) και *Corby DC v. Holst & Co. Ltd.* [1985] 1 All E.R. 321). Αποτελούν (οι συμφυείς εξουσίες) τους εφεδρικούς κανόνες για τη διασφάλιση της λειτουργικότητας του δικαστηρίου και την εκπλήρωση της αποστολής του να απονέμει το δίκαιο εις πάντας σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους. Ακόμα παρέχεται εξουσία να περιστέλλει κατάχρηση των διαδικασιών, όπου η χρήση τους δεν προάγει τους σκοπούς για τους οποίους παρέχονται - (βλ. Αίτηση *Α.Μ. Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομου (Αρ.2)*, (1993) 1 Α.Α.Δ. 248 και *Αίτηση Περέλλα Τζεννάρα (Αρ.1)*, (1993) 1 Α.Α.Δ. 356). Η εξουσία του δικαστηρίου να ρυθμίζει τη διαδικασία ενώπιόν του, αναγόμενη στις συμφυείς εξουσίες του δικαστηρίου, δεν αποτελεί μέσο, ούτε παρέχει ευχέρεια απόκλισης ή παράκαμψης των δικονομικών κανόνων. Η διεξαγωγή της δίχης σύμφωνα με τους θεσμοθετημένους κανόνες αποτελεί το πρωταρχικό καθήκον του δικαστηρίου.

30

35

40

Όπως τονίζεται στην *Abse v. Smith* [1986] 1 All E.R. 350, ο καθορισμός των διαδικασιών για την πρόσφορη απονομή της δικαιοσύνης ανάγεται στη Δικαστική Εξουσία ως συλλογικό (κολλεγιακό) σώμα (collegiate body). Η τήρηση των θεσμοθετημένων διαδικασιών ενέχει μεγάλη σημασία, όπως υποδεικνύεται στην ίδια απόφαση, για την απονομή της δικαιοσύνης. Η εκ των προτέρων γνώση της πρακτικής και διαδικασιών του δικαστηρίου, και γενικά η προκαθορισμένη πορεία της δικαιοσύνης, ώστε ο κάθε διάδικος να μπορεί με βεβαιότητα να ετοιμάζει και να παρουσιάζει την υπόθεσή του ενώπιον του δικαστηρίου, είναι ύψιστης σπουδαιότητας για την εύρυθμη απονομή της δικαιοσύνης.

5. Η επιφύλαξη δικαστικής απόφασης δεν αποτελεί στάδιο της διαδικασίας. Όπως επισημαίνεται στη *Δημοκρατία ν. Ηρακλέους (Αρ.1)*, (1994) 2 Α.Α.Δ. 213, η έκδοση της δικαστικής απόφασης αποτελεί καθήκον του δικαστηρίου μόλις αυτό καταλήξει στην ετυμηγορία του. Το επανάνοιγμα υπόθεσης, στην οποία η απόφαση έχει επιφυλαχθεί, μπορεί να διαταχθεί μόνο εφόσον το δικαστήριο διαπιστώσει ότι αυτό επιβάλλει το συμφέρον της δικαιοσύνης, λόγω γεγονότων τα οποία προέκυψαν μετά την επιφύλαξη της απόφασης - (βλ. *Δημοκρατία ν. Σαμψών* (1991) 1 Α.Α.Δ. 848· *Παπαϊωάννου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1991) 3 Α.Α.Δ. 659· *Ορφανίδης κ.ά. ν. Δημοκρατίας* (Υποθέσεις Αρ. 416/88 και 445/88 - 14/2/92)· και *Συμεωνίδου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας (Αρ. 1)* (1993) 3 Α.Α.Δ. 165. Βλ., επίσης, *Payiatis v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 1239, 1245). Η επιθυμία διαδίκου να προβάλει περαιτέρω επιχειρηματολογία προς στήριξη των θέσεών του, στην ουσία απολύγει στην επανακρόαση της υπόθεσης και την παροχή δεύτερης ευκαιρίας στο διάδικο ν' αναπτύξει την υπόθεσή του. Η παροχή δεύτερης ευκαιρίας στο διάδικο ν' ακουστεί πλήττει το θεμέλιο των κανόνων απονομής της δικαιοσύνης, που συναρτά την τελεσιδικία με το κλείσιμο της υπόθεσης των αντιδίκων.

Στην προκείμενη περίπτωση, τα επίδικα θέματα προσδιορίστηκαν εξ' αρχής με μεγάλη ακρίβεια. Το αίτημα για επανάνοιγμα της υπόθεσης δε συναρτάται με οποιαδήποτε νέα γεγονότα, αλλά με την επιθυμία ενός των διαδίκων να προβάλει περαιτέρω επιχειρηματολογία υπέρ των θέσεών του, αίτημα που δεν μπορεί να γίνει δεκτό για τους λόγους που εξηγήθηκαν.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Για τους λόγους που εξέθεσα στη δική μου απόφαση, 8.12.95, στην αίτηση που αφορούσε παρόμοιο αίτημα ομάδας βουλευτών των κομμάτων ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ, που δεν θα επαναλάβω για οικονομία του παρόντος κειμένου, κρίνω πως η
 5 υπό συζήτηση αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα είναι αποδεκτή. Προσθέτω μόνο λίγες γραμμές.

Το αίτημα του Γενικού Εισαγγελέα, όπως έχει διατυπωθεί ενώπιόν μας κατά την αγόρευση του κ.Πολυβίου, είναι για επανάληψη
 10 της συζήτησης της κυρίως εκλογικής αίτησης, για να μπορέσει ο Γενικός Εισαγγελέας να εκθέσει τις απόψεις του επί του σοβαρού ενδεχομένου το Ανώτατο Δικαστήριο να ανατρέψει την ετυμηγορία του στην υπόθεση *Αγγελίδης ν. Πέτα κ.α.* (1988) 1 Α.Α.Δ. 173, όπου εκρίθη ότι η επίμαχη διάταξη του Άρθρου 3(2) του περί Πληρώσεως Κενωθείσης Βουλευτικής Έδρας Νόμου του 1986 (Ν.85/86) δεν
 15 προσκρούει στις πρόνοιες του Άρθρου 66.2 του Συντάγματος.

Ο Γενικός Εισαγγελέας, που εμφανίζεται στην κυρίως εκλογική αίτηση εκ μέρους του Εφόρου Αναπληρωματικής Εκλογής, εδήλωσε καθαρά ενώπιόν μας πως έδωσε οδηγίες σε δικηγόρο της Δημοκρατίας να τον εκπροσωπήσει στη διαδικασία για να υποστηρίξει
 20 απλώς ότι η εκλογική αίτηση ήταν αβάσιμη, εφόσον το νομικό της στήριγμα αποτέλεσε το αντικείμενο της τελεσίδικης ετυμηγορίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ως Εκλογοδικείου, στην πιο πάνω υπόθεση (*Αγγελίδης ν. Πέτα*). Εδέχθη επίσης πως η από μέρους του αρχική αξιολόγηση της σοβαρότητας της κυρίως εκλογικής αίτησης ήταν εσφαλμένη. Γι' αυτό και ζητά από το Ανώτατο Δικαστήριο, τώρα που βλέπει την υπόθεση στην ορθή της διάσταση, να
 30 επιχειρηματολογήσει παραπέρα ο ίδιος πάνω σε ζητήματα ύψιστης πολιτειακής σημασίας, και κυρίως για τις επιπτώσεις που θα έχει στη νόμιμη συγκρότηση της Βουλής των Αντιπροσώπων ενδεχόμενη ανατροπή από το Ανώτατο Δικαστήριο της απόφασής του στην υπόθεση *Αγγελίδης ν. Πέτα*.

35 Προσωπικά, δεν βλέπω κανένα απαγορευτικό δικονομικό εμπόδιο στην αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα. Στη σφαίρα του δημοσίου δικαίου το Ανώτατο Δικαστήριο διατηρεί πάντοτε την ευχέρεια συζήτησης της υπόθεσης μέχρις ότου το ίδιο κρίνει ότι ολοκληρώθηκε η έρευνά του, έστω και αν η απόφαση έχει στο μεταξύ επιφυλαχθεί.
 40 Αυτή η αρχή έχει υιοθετηθεί και εφαρμόζεται όταν το ίδιο το Δικαστήριο κρίνει πως το επανάνοιγμα της υπόθεσης για την ολοκλήρωση της συζήτησης επιβάλλεται. Δεδομένου ότι, στον τομέα του δημοσίου δικαίου το Ανώτατο Δικαστήριο διατηρεί αυτή την ευχέρεια και ενόψει των βασιανιστικών προβληματισμών που έχω, όπως τους

εκφράζω στην απόφασή μου της 8.12.95, ακόμη και αν δεν γινόταν το παρόν αίτημα του Γενικού Εισαγγελέα θα τον καλούσα ο ίδιος να με βοηθήσει, με παραπέρα επιχειρηματολογία, για τη μόρφωση τελικής άποψης επί της κυρίως εκλογικής αιτήσεως. Και στην προσέγγισή μου αυτή εκτός από τα στοιχεία που συνηγορούν υπέρ της αποδοχής του αιτήματός του ασφαλώς προσμετρά και η φύση του λειτουργήματος του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ως αξιωματούχου της πολιτείας με τις αρμοδιότητες, εξουσίες και καθήκοντα που δίδει σε αυτόν το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ.: Μετά το πέρας της διαδικασίας και την επιφύλαξη της απόφασης ο Γενικός Εισαγγελέας υπέβαλε αίτηση για περαιτέρω επιχειρηματολογία επί ωρισμένων πτυχών της υπόθεσης. Η πλειοψηφία των μελών του Δικαστηρίου έχει αποφασίσει να απορρίψει την αίτηση. Έχω διαφορετική γνώμη και προσωπικά θα επέτρεπα την αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα. Παρά τα στενά δικονομικά περιθώρια που υπάρχουν, πιστεύω ότι παρέχεται η δυνατότητα για θετική αντιμετώπιση του αιτήματος.

Δεν παραγνωρίζω ότι στην υπόθεση *Δημοκρατία ν. Νίκου Σαμπών* (1991) 1 Α.Α.Δ. 848, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε ότι το επανάνοιγμα έφεσης μπορεί να διαταχθεί μόνο στην περίπτωση που το ίδιο το Δικαστήριο κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται για το συμφέρον της δικαιοσύνης, εν όψει γεγονότων τα οποία προέκυψαν μετά την επιφύλαξη της απόφασης. Είναι επίσης γεγονός ότι στην παρούσα υπόθεση δεν υπάρχουν τέτοια νέα γεγονότα. Δεν συμφωνώ ότι οι ενδιάμεσες αποφάσεις του Δικαστηρίου στην αίτηση των Βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος και του Δημοκρατικού Συναγερμού συνιστούν δικονομική εξέλιξη που εξομοιώνονται με την ύπαρξη νέων γεγονότων. Εξάλλου θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ευπαιδευτος Γενικός Εισαγγελέας είχε πληροφορήσει το Δικαστήριο περί της προθέσεώς του να υποβάλει σχετική αίτηση, πριν ακόμα ακουστεί η αίτηση των βουλευτών των δύο κομμάτων.

Όμως στην παρούσα υπόθεση, αντίθετα με την υπόθεση *Σαμπών*, η επιχειρηματολογία δεν φαίνεται να έχει αναπτυχθεί εξαντλητικά ενώπιόν μας. Η πιο πάνω θέση επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι ένα τουλάχιστον μέλος του Δικαστηρίου, ο αδελφός Δικαστής Αρτεμίδης, εξέφρασε σε δύο περιπτώσεις, σήμερα και στις 8.12.1995, έντονο προβληματισμό. Συμμερίζομαι την αγωνία του και θα ήθελα να εκφράσω την ανάγκη που και εγώ αισθάνομαι για περαιτέρω ανάλυση πτυχών του θέματος που δεν έχουν καν θιγεί, πριν καταλήξω στη διαμόρφωση της τελικής μου γνώμης.

Πέραν τούτου, το Δικαστήριο θα μπορούσε και με βάση τη συμφωνία του εξουσία να επιτρέψει την περαιτέρω επιχειρηματολογία. Οι διαδικαστικοί κανόνες τίθενται για να ρυθμίζουν τη διαδικασία και η χρησιμότητά τους είναι καθαρά πρακτική. Οι δικονομικοί κανόνες δεν αποτελούν αυτοσκοπό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση εξυπηρετούν την ανάγκη για συμπλήρωση της διαδικασίας μέσα σε εύλογα χρονικά πλαίσια. Είμαι της γνώμης ότι η διαδικασία δεν μπορεί να έχει στεγανά. Βασικός λόγος της ρύθμισης της ενώπιον των Δικαστηρίων διαδικασίας είναι η αποφυγή σπατάλης χρόνου και η χωρίς καθυστέρηση απονομή της δικαιοσύνης. Όμως θα πρέπει σε κάθε περίπτωση η καθυστέρηση στη διαδικασία να εξετάζεται σε σχέση με όλους τους παράγοντες, τις περιστάσεις και τις αναγκαιότητες της συγκεκριμένης διαδικασίας και να ζυγίζεται ανάλογα. Νομίζω ότι η δικαιοσύνη δεν εξυπηρετείται αν παραλειφθεί η εξέταση τόσο σοβαρών πτυχών της υπόθεσης που για οιονδήποτε λόγο δεν αναπτύχθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου κατά τη διαδικασία με αποτέλεσμα να παραμείνουν χωρίς ανάλυση.

Τα πιο πάνω αποκτούν πιστεύω μεγαλύτερη σημασία και λόγω των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ του εξεταστικού συστήματος που ακολουθείται στο Διοικητικό και Συνταγματικό Δίκαιο και στο κατ' αντιμωλίαν σύστημα που χρησιμοποιείται για τη λύση των διαφορών μεταξύ ιδιωτών. Παρόλον που δεν θα ήθελα να επεκταθώ στις διαφορές των δύο συστημάτων πιστεύω ότι στην παρούσα υπόθεση το έργο μας δεν εξαντλείται στη διάγνωση των δικαιωμάτων των συγκεκριμένων διαδίκων, αλλά προχωρά σε απόφαση επί θεμάτων που άπτονται του πολιτειακού μας συστήματος.

Δεν θα πρέπει μέσα στην όλη εξέταση του θέματος να μας διαφεύγει και η φύση του λειτουργήματος του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας μέσα στα πλαίσια των εξουσιών που του παρέχονται από το Σύνταγμα. Βέβαια ο Γενικός Εισαγγελέας σαν δικηγόρος του καθ' ου η αίτηση 2 είναι μέρος της διαδικασίας και δεν μπορεί να έχει περισσότερα δικαιώματα από τους άλλους διάδικους. Ούτε εξάλλου μπορεί να παρουσιάζεται τόσο σαν δικηγόρος διάδικου, όσο και σαν φίλος του Δικαστηρίου. Όπως σωστά έχει λεχθεί στην υπόθεση *Theodosiadou and Others v. The Republic* (1985) 3 C.L.R. 178, διάδικος με άμεσο συμφέρον στο αποτέλεσμα της επίδικης διαφοράς δεν μπορεί να ακουστεί σαν φίλος του Δικαστηρίου (*amicus curiae*). Στην παρούσα υπόθεση ο Γενικός Εισαγγελέας δεν μπορεί να θεωρηθεί αρκετά αποστασιοποιημένος για να ακουστεί σαν ανεξάρτητος παράγων της διαδικασίας, αλλά θα μπορούσε να ακουστεί επιχειρηματολογώντας περαιτέρω ως δικηγόρος ενός των διαδίκων.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εξηγήσω τη διαφοροποίηση της θέσης μου στην παρούσα αίτηση με την απόφαση απόρριψης της αίτησης των βουλευτών των δύο κομμάτων για συμμετοχή στη διαδικασία. Η παρούσα αίτηση έγινε από τον Γενικό Εισαγγελέα ο οποίος εκπροσωπεί συγκεκριμένο διάδικο και συνεπώς μετέχει ήδη στη διαδικασία, αντίθετα με τους βουλευτές των δύο κομμάτων που δεν είχαν αυτή την ιδιότητα. 5

Συνοψίζοντας, λαμβάνοντας υπόψη τις τεράστιες συνέπειες που πιθανόν να προκύψουν από οποιονδήποτε απόφαση του Δικαστηρίου και τη διαπίστωσή μου ότι δεν έχουν καλυφθεί όλες οι πτυχές της υπόθεσης, θα καλωσόριζα προσωπικά όση περισσότερη βοήθεια θα μπορούσε να δοθεί στο Δικαστήριο επί των εγερθέντων θεμάτων, όχι μόνο από τον Γενικό Εισαγγελέα αλλά και από τον δικηγόρο οιοδήποτε άλλου διάδικου. Για όλους τους πιο πάνω λόγους θα επέτρεπα την αίτηση. 15

ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ.: Η αίτηση δεν μπορεί να επιτύχει. Πρόνοια για το επιχειρούμενο επανάνοιγμα υπόθεσης - γιατί αυτό είναι που επικριρείται με ό,τι διαζευκτικά προβάλλεται - δεν υπάρχει στον περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Εκλογικοί Αιτήσεις), Διαδικαστικό Κανονισμό του 1981, αλλά ούτε και στον δυνάμει του Κανονισμού 25 δι' αναφοράς υιοθετηθέντα περί Πολιτικής Δικονομίας Διαδικαστικό Κανονισμό, που προορίζεται να καλύψει ζητήματα για τα οποία δεν υπάρχει ρητή διάταξη στον πρώτο. Το Δικαστήριο διατηρεί βέβαια σύμφυτη προς τούτο εξουσία. Αλλά όπου το επανάνοιγμα δεν αποτελεί εξέλιξη προερχόμενη από το ίδιο το Δικαστήριο, η εξουσία ασκείται, όπως φαίνεται από τη νομολογία, σε μόνο μια εξαιρετική περίπτωση. Καθώς λέχθηκε στην υπόθεση *Δημοκρατία ν. Σαμφών* (1991) 1 Α.Α.Δ. 848 (στη σελ. 849): 20

“Το επανάνοιγμα της έφεσης μπορεί να διαταχθεί από το Εφετείο μόνο στην περίπτωση που το ίδιο το Δικαστήριο κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται για το συμφέρον της δικαιοσύνης ενόψει γεγονότων τα οποία προέκυψαν μετά την επιφύλαξη της απόφασης.” 35

Αυτή η προσέγγιση ακολουθήθηκε από την Ολομέλεια και στις υποθέσεις *Παπαϊωάννου και Άλλοι (Αρ. 1) ν. Δημοκρατίας* (1991) 3 Α.Α.Δ. 659, *Ορφανίδης και Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (υποθ. αρ. 416/88, 455/88) ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1992, *Συμεωνίδου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας (Αρ.1)*, (1993) 3 Α.Α.Δ. 165 και *Δημοκρατία ν. Ηρακλέους* Ν.Ε. 286, ημερ. 19 Δεκεμβρίου 1994. Στην προκείμενη περίπτωση δεν συντρέχει η τεθείσα προϋπόθεση γεγονότων ακολουθίας προκυψάντων. 40

Σε ό,τι όμως αφορά τις ανάγκες του ιδίου του Δικαστηρίου - σε εξειδικεύσεις δεν θα επεκταθώ εδώ - να ακούσει περαιτέρω ώστε καλύτερα να απονείμει δικαιοσύνη, η δυνατότητα επανανοίγματος, μετά την επιφύλαξη απόφασης, παραμένει απεριορίστη. Ορθά ήταν 5 που ο συνήγορος του αιτητή στην κύρια αίτηση, κ. Χρ. Κληρίδης, δεν την αμφισβήτησε. Αλλά αν κανείς χρειάζοταν αυθεντία, είναι νομίζω αρκετή η αναφορά στην υπόθεση *Κωνσταντινίδης ν. Α.Η.Κ.* (1982) 3 Α.Α.Δ. 805, στην οποία καταδεικνύεται εναργέστατα και η 10 εμπέλεια που μπορεί να προσλάβει το εγχείρημα. Εκεί, μετά την επιφύλαξη της απόφασης, η Ολομέλεια θεώρησε, με δική της πρωτοβουλία, αναγκαίο το επανάνοιγμα της υπόθεσης και κατ' ακολουθίαν ζήτησε, αναφορικά με ένα επίδικο θέμα, την περαιτέρω επιχειρηματολογία όπως και, αναφορικά με άλλο επίδικο θέμα, την 15 προσαγωγή πρόσθετου υλικού - μαρτυρίας - και συνακόλουθης επιχειρηματολογίας. Μα και εντελώς πρόσφατα, σε αίτηση για αναθεώρηση αγωγής Ναυτοδικείου, η Ολομέλεια (Πικής, Π., Παπαδόπουλος, Δ., Χατζητσαγγάρης Δ., Φ. Νικολαΐδης, Δ., και Νικολάου, Δ.) έδωσε, με δική της πρωτοβουλία, οδηγίες για επανάνοιγμα της υπόθεσης με προοπτική να ακουστούν τα μέρη περαιτέρω σε 20 σχέση με τις επιδιωκόμενες θεραπείες.

Διατηρείται λοιπόν, σε ό,τι αφορά το ίδιο το Δικαστήριο, η δυνατότητα επανανοίγματος μέχρι την έκδοση τελικής απόφασης. Το 25 ποιά στην παρούσα υπόθεση μπορεί να είναι η εξέλιξη παραμένει, όπως και αλλού, ανοικτό.

Η αίτηση απορρίπτεται. Καμιά διαταγή για έξοδα.

30 *Η αίτηση απορρίπτεται κατά πλειοψηφία.*